

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Залізнюк В. П.,
Щелкунов В. І.

Предмет дослідження. Метою дослідження є інвестиційна привабливість України та шляхи покращення з використанням Індексу інвестиційної привабливості України.

Метою написання статті є визначення шляхів покращення інвестиційного клімату в Україні.

Методологія проведення роботи – методи статистичного аналізу і синтезу, метод графічного моделювання інвестиційної привабливості економічного клімату в Україні.

Результати роботи. В результаті дослідження були визначені такі пріоритетні завдання на 2021 р., для поліпшення інвестиційного клімату в Україні: перезавантаження судової системи; деолігархізація влади; розвиток ефективної і незалежної антикорупційної інфраструктури; позбавлення від бюрократії; зниження адміністративного і податкового тиску на бізнес; призначення проєвропейських реформаторів на державні посади; відновлення і підтримка співпраці з міжнародними фінансовими інститутами; реформа правоохоронних органів і результативна боротьба з контрабандою, в тому числі за рахунок посилення фіскалізації; встановлення рівних правил гри для бізнесу.

Область застосування результатів. Економічна галузь: управління національною економікою, макроекономіка, економічна теорія.

Висновки. З такими найбільшими перешкодами на українському ринку в результаті опитування визначено - коливання валютних курсів, тісний зв'язок економіки і політики, недостатнє забезпечення правового порядку, корупція органів державної влади, дефіцит робочої сили і доступ до фінансування.

Ключові слова: індекс інвестиційної привабливості, шкала Лейкерта, бізнес-клімат, інвестиційний клімат, дослідження, МВФ, коливання валютних курсів, економіка, ринки, міжнародна співпраця.

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ УКРАИНЫ: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Залізнюк В. П.,
Щелкунов В. И.

Предмет исследования. Целью исследования является инвестиционная привлекательность Украины и пути улучшения с использованием Индекса инвестиционной привлекательности Украины.

Целью написания статьи является определение путей улучшения инвестиционного климата в Украине.

Методология проведения работы - методы статистического анализа и синтеза, метод графического моделирования инвестиционной привлекательности экономического климата в Украине.

Результаты работы. В результате исследования были определены следующие приоритетные задачи на 2021, для улучшения инвестиционного климата в Украине: перезагрузка судебной системы;

деолигархизация власти; развитие эффективной и независимой антикоррупционной инфраструктуры; избавление от бюрократии; снижение административного и налогового давления на бизнес; назначение проевропейских реформаторов на государственные должности; восстановление и поддержка сотрудничества с международными финансовыми институтами; реформа правоохранительных органов и результативная борьба с контрабандой, в том числе за счет усиления фискализации; установление равных правил игры для бизнеса.

Область применения результатов. Экономическая отрасль: управление национальной экономикой, макроэкономика, экономическая теория.

Выводы. С такими крупнейшими препятствиями на украинском рынке в результате опроса определено - колебания валютных курсов, тесная связь экономики и политики, недостаточное обеспечение правового порядка, коррупция органов государственной власти, дефицит рабочей силы и доступ к финансированию.

Ключевые слова: индекс инвестиционной привлекательности, шкала Лейкерта, бизнес-климат, инвестиционный климат, исследования, МВФ, колебания валютных курсов, экономика, рынки, международное сотрудничество.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE: REALITIES AND PERSPECTIVES

Zalizniuk Victoria,
Shchelkunov Volodymyr

Subject of research. The purpose of the study is the investment attractiveness of Ukraine and ways to improve using the Index of Investment Attractiveness of Ukraine.

The purpose of writing this article is to identify ways to improve the investment climate in Ukraine.

Methodology of work - methods of statistical analysis and synthesis, method of graphic modeling of investment attractiveness of economic climate in Ukraine.

Results - As a result of the study, the following priorities were identified for 2021 to improve the investment climate in Ukraine: reboot of the judicial system; de-oligarchization of power; development of an effective and independent anti-corruption infrastructure; getting rid of bureaucracy; reduction of administrative and tax pressure on business; appointment of pro-European reformers to public office; restoration and support of cooperation with international financial institutions; law enforcement reform and effective fight against smuggling, including through increased fiscalization; establishing equal rules of the game for business.

Scope of results. Economic branch: management of national economy, macroeconomics, economic theory.

Conclusions. The biggest obstacles to the Ukrainian market as a result of the survey identified - exchange rate fluctuations, close ties between the economy and politics, insufficient legal order, corruption of public authorities, labor shortages and access to finance.

Key words: investment attractiveness index, Lakert scale, business climate, investment climate, research, IMF, exchange rate fluctuations, economy, markets, international cooperation.

JEL Classification: E22, E62, G15, F31, O19

Постановка проблеми. Інвестиціям як економічній категорії присвячені праці науковців щодо визначення поняття однак як вважають автори роботи [7] всі вони мають певні недоліки, аналіз недоліків цих визначень дає можливість надати більш адаптоване до сучасних умов: усі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти будь яких видів діяльності цих об'єктів, для подальшого отримання як інвестором, так і об'єктом, в який здійснюється інвестування, соціально-економічних ефектів, з урахуванням можливих ризиків втрат інвестиційних ресурсів.

Таким чином виникає питання визначення видів діяльності які можуть надати соціально-економічні ефекти з найменшим ризиком втрат інвестиційних ресурсів та визначення інструментів забезпечення припливу значного інвестиційного ресурсу та інноваційних ідей, а, отже, і зміни моделі економіки та управління в країні.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання економічної природи місця та ролі інвестиційної діяльності розглядалися в працях закордонних авторів А. Монкретьєна, В. Стаффорда, А. Сміта, Д. Рікардо, Жана Батиста Сея як джерела національного багатства та засобів його примноження розглядали Т. Ман, А. Маршал, Ф. Найт.

Інвестиційна діяльність в масштабах країни потребує визначення понять «інвестиції», «інвестиційний клімат» та інвестиційна привабливість країни.

Термін інвестиції походить від латинського слова «invest» що в перекладі означає вкладання. І. О. Бланк вважає, що інвестиції – це вкладення капіталу з метою його збільшення в майбутньому [7].

Для визначення впливу на економіку країни інвестицій використовується термін «інвестиційний клімат». Питанням термінологічного визначення поняття «інвестиційний клімат» присвячені роботи Українських авторів Бланка І. О., Коваленка С. О., Головатюка В. та Ланченко Є. О. В роботі [6] на підставі аналізу методичних підходів до визначення сутності поняття «інвестиційний клімат» автори вважають, що його варто розуміти як сукупність різного роду факторів впливу (політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних), які притаманні певній країні (регіону, галузі) і визначають рівень її привабливості для іноземного інвестора.

Інвестиційна привабливість країни, за Вікіпедією, - це сукупність політичних, соціальних, інституціональних, екологічних, макро і мікроекономічних умов функціонування національної економіки, що забезпечують стабільність інвестиційної діяльності вітчизняних та зарубіжних інвесторів.

Інвестиційна привабливість держави визначається Індексом інвестиційної привабливості.

Європейська Бізнес Асоціація спільно з юридичною фірмою Василь Кісіль і Партнери в 2020 році провела дослідження Індексу інвестиційної привабливості України. У дослідженні взяли участь 101 керівник найбільших міжнародних і українських компаній. Для розрахунку індексу використовувалася шкала Лайкерта. Одним з висновків за результатами дослідження індекс інвестиційної привабливості знизився в другій половині 2020 року до 2,40 балів з 5-ти можливих. Результати індексу демонструють безпрецедентне зниження настроїв генеральних директорів, порівнянне з оцінками 2013 року. За даними дослідження більшість генеральних директорів компаній членів Асоціації, а саме 78% вважають поточний інвестиційний клімат несприятливим, і цей показник істотно збільшився з початку року - на 16%. Ще 16% респондентів вважають поточний інвестиційний клімат нейтральним. Тільки 6% опитаних вважають інвестиційний клімат сприятливим у порівнянні з 4% в першій половині 2020 року. Оцінка динаміки бізнес-клімату теж продовжує падати. Так, 66% директорів помітили погіршення інвестиційного клімату в порівнянні з попередніми 6 місяцями, ще 29% переконані, що умови ведення бізнесу не зазнали змін, і тільки 5% вважають, що вони дещо поліпшилися. У порівнянні з початком року кількість оптимістів зменшилася удвічі, а відсоток CEO які помітили погіршення, дещо зріс.

Метою статті є визначення секторів економіки та види економічної діяльності, які могли б створювати на інноваційній основі високоякісні продукти та заходи які б сприяли створенню привабливого інвестиційного клімату.

Виклад основного матеріалу. Європейська Бізнес Асоціація проводить дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України» з 2008 року. За всю історію вимірювання Індекс жодного разу не сягнув позитивної зони – вище 4 балів.

У останній хвилі експертного дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією разом з юридичною фірмою Василь Кісіль і Партнери опублікованого в прес-релізі ЕБА від 25.12. 2020 р. взяв участь 101 керівник найбільших міжнародних та українських компаній.

Для розрахунку індексу використовувалась шкала Лайкерта, яка має 5 градацій, де:

- 1 – вкрай негативно;
- 5 – вкрай позитивно;
- 3 – нейтрально.

За висновками по результатах дослідження індекс інвестиційної привабливості знизився у другій половині 2020 року до 2,40 балів з 5-ти можливих. Результати індексу демонструють безпрецедентне зниження настроїв генеральних директорів, співставне з оцінками 2013 року [1]. За даними дослідження більшість генеральних директорів членських компаній Асоціації, а саме 78% вважають поточний інвестиційний клімат несприятливим, і цей показник суттєво збільшився з початку року – на 16%. Ще 16% респондентів вважають поточний інвестиційний клімат нейтральним. Тільки 6% опитаних вважають інвестиційний клімат сприятливим, порівняно з 4% у першій половині 2020 року.

Оцінка динаміки бізнес-клімату теж продовжує падати. Так, 66% директорів помітили погіршення інвестиційного клімату порівняно з попередніми 6 місяцями, ще 29% переконані, що умови ведення бізнесу не зазнали змін, і тільки 5% вважають, що вони дещо поліпшились. Порівняно з початком року кількість оптимістів зменшилась удвічі, а відсоток CEO, що помітили погіршення, дещо зріс.

Хоча за останніх пів року директори помітили не надто багато змін на краще. серед позитиву бізнес-лідери все ж виділили відносно швидке відновлення економіки після спаду внаслідок карантину, контрольовану інфляцію, зниження облікової ставки, стабільний курс національної валюти, спрощення валютних операцій, лібералізація ринку землі, впровадження державних е-сервісів.

Щодо негативних факторів, таких як криза судової влади та відсутність верховенства права, відсутність зрушень у боротьбі з корупцією та значний вплив тіньової економіки додалися впровадження обмежувальних заходів, нестабільність податкового законодавства, ситуація навколо КСУ, загроза припинення співпраці з МВФ, ускладнення взаємодії з податковою та митницею, контролюючими та правоохоронними органами.

Прямі іноземні інвестиції в Україну за даними Мінфіну України (скор. ПІІ, англ. *Foreign direct investment*, FDI) – це довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни (наприклад, з метою організації і будівництва підприємств). Розраховуються в млн. доларів США викладені в таблицях 1, 2.

Таблиця 1. Прямі іноземні інвестиції в Україні в 2020 р. (млн. дол. США)

2020	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
I кв.	-1549	-2896	9	-639	-1558	-322.9%
II кв.	1255	2804	1	-8	+1254	-180.5%
III кв.	-49	-1304	46	45	-95	-107.6%
IV кв.						
за рік	-343		56		-399	

без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу).

Електронний ресурс: <https://bank.gov.ua>

Прямі іноземні інвестиції – найбільш бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління, тощо.

Як бачимо, будь яка систематизація процесу надходження інвестицій відсутня. Розглянемо причини такого положення справ з інвестиціями. Так згідно з прес-релізом видання DW [2] Українська влада і надалі демонструє небажання руйнувати корупційну систему та реформувати ключові судові інституції, що постали ще за часів экс-президента Віктора Януковича, вважає виконавчий директор київського Центру економічної стратегії Гліб Вишлінський. «Одна з ключових умов відновлення кредитування МВФ – жовтнева реформа Вищої ради правосуддя, яка є найбільшою концентрацією зла у судовій системі – не виконана», - нагадав він.

Таблиця 2. Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2002 по 2020 рр. (млн. дол. США)

Рік	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
2002	693		-5		+698	
2003	1424	731	13	18	+1411	102.1%
2004	1715	291	4	-9	+1711	21.3%
2005	7808	6093	275	271	+7533	340.3%
2006	5604	-2204	-133	-408	+5737	-23.8%
2007	9891	4287	673	806	+9218	60.7%
2008	10913	1022	1010	337	+9903	7.4%
2009	4816	-6097	162	-848	+4654	-53.0%
2010	6495	1679	736	574	+5759	23.7%
2011	7207	712	192	-544	+7015	21.8%
2012	8401	1194	1206	1014	+7195	2.6%
2013	4499	-3902	420	-786	+4079	-43.3%
2014	410	-4089	111	-309	+299	-92.7%
2015	2961	2551	-51	-162	+3012	907.4%
2016	3284	323	16	67	+3268	8.5%
2017	2202	-1082	8	-8	+2194	-32.9%
2018	2355	153	-5	-13	+2360	7.6%
2019	3070	715	648	653	+2422	2.6%
2020	-343	-3413	56	-592	-399	-116.5%

з 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Електронний ресурс: <https://bank.gov.ua>

В свою чергу гендиректор української інвестиційної компанії Dragon Capital Томаш Фіала заявив, що двом останнім президентам України не вдалося побороти дві головні проблеми, які найбільш негативно впливають на інвестиційну привабливість України. «Ситуація, на жаль, не змінюється: це судова система і корупція», - зазначив Фіала.

Андрій Стельмашук керівний партнер юридичної фірми «Василь Кісіль і Партнери» пропонує долати ці проблеми боротьбою з попитом на корупцію та заявив «Я переконаний, що проблема недовіри до судів має вирішуватися комплексно і містити в собі не лише судову ланку, а й реформу системи правоохоронних органів та адвокатури», - упевнений правник.

Заступниця керівника Офісу президента України Юлія Ковалів під час обговорення індексу інвестиційної привабливості ЄБА, зазначила, що її оцінка ситуації «дещо оптимістичніша, ніж дані опитування». «Прогноз МВФ на другий квартал цього року був більше 7 відсотків. Але сьогодні ми очікуємо, що до кінця року падіння української економіки не перевищить 4,8-5 відсотків, макроекономічна ситуація стабільна, рівень безробіття помірний, курс гривні стабільний», - сказала Ковалів і додала, що у подальшому слід очікувати відновлення кредитування України з боку МВФ.

Але чому ці прогнози не справили враження на інвесторів? Гліб Вишлінський вважає, що настрої бізнесу залежали від атмосфери нестабільності і нерозуміння суспільством і підприємцями, куди рухалася країна протягом 2020 року. Експерт назвав «дуже несвоєчасної» зміну уряду в розпал коронавірусної епідемії, а серед інших чинників нестабільності відзначив високий рівень політичної конкуренції в вищих ешелонах влади.

Генеральні директори визначають такі пріоритетні завдання на 2021 рік, аби поліпшити інвестиційний клімат в Україні:

- перезавантаження судової системи;
- деолігархізація влади;
- розбудова ефективної та незалежної антикорупційної інфраструктури;
- позбавлення від бюрократії;
- зниження адміністративного та податкового тиску на бізнес;
- призначення проєвропейських реформаторів на державні посади;
- відновлення та підтримка співпраці з міжнародними фінансовими інституціями;

- реформа правоохоронних органів та результативна боротьба з контрабандою, в тому числі за рахунок посилення фіскалізації;

- встановлення рівних правил гри для бізнесу.

Виклики, що постали перед Україною, змушують нашу державу розвиватися швидше, а також надихають стати лідером Східної та Центральної Європи, наголосив Президент України Володимир Зеленський під час виступу на публічній сесії Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) у Давосі, повідомила прес-служба Офісу Президента України [3]. «Виклики, які постали перед нами, українцями, мобілізують нас і змушують рухатися швидше, надихають робити неймовірне й неможливе.

Ми програмуємо себе на позитивне мислення, на амбітні завдання. Яким, на вашу думку, є завдання для країни, що втратила частину своєї території та є далеко не найбагатшою на Старому континенті? Стати лідером. Так, стати лідером Східної та Центральної Європи», – зазначив Глава держави. Він підкреслив, що для досягнення цієї мети Україна має сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне розташування, невичерпний аграрний та індустріальний потенціал, креативних і талановитих людей.

«У нас поки що немає тільки двох речей. Немає іншого варіанту, ніж бути успішними. Це – перше. І немає достатнього інвестування», – наголосив Президент. «Моя мета – щоб у підручниках поруч із кейсами Японії, Південної Кореї, Сінгапуру з'явилась Україна. Тож долучайтесь! Україна повинна стати інвестиційною Меккою Східної та Центральної Європи. Головним драйвером для економічного розвитку є можливість отримувати прибуток. І ми – одна з небагатьох країн, що зараз дозволяє заробляти такий високий дохід на інвестований капітал», – сказав Глава держави. При цьому, за його словами, наша країна стає стабільним і передбачуваним ринком зі значними можливостями для розширення бізнесу. Президент відзначив що проекти з МВФ, спрямовані на підтримку України, а також висловив сподівання на подальшу співпрацю.

Опитування проводилось серед австрійських представництв в близько 30% опитаних компаній уявляють оптимістично економічну ситуацію в Україні. Проте, 21% все ж очікує погіршення в 2020 році, а 49 % налаштовані на продовження стагнації. Щодо очікування опитуваних фірм щодо економічної ситуації то близько 50% опитаних підприємств очікують підвищення загального обсягу продажів та збільшення кількості замовлень у 2020 році. Дві третини компаній вважають, що обсяг інвестицій залишиться на такому ж рівні або знизиться, і лише 27% очікують на зростання.

Щодо існуючих проблем та перепон, опитуванні вважають найбільшими перешкодами на українському ринку це коливання валютних курсів, тісний зв'язок економіки та політики, недостатнє забезпечення правового порядку, корупція органів державної влади, дефіцит робочої сили та доступ до фінансування.

Через зростання попиту на кваліфікованих працівників у сусідніх країнах ЄС, близько 70% місцевих компаній повідомляють про труднощі у пошуку кваліфікованих працівників.

Головні теми, що хвилюють австрійські компанії де австрійські представництва вбачають нагальну потребу у реформуваних передбачуваність економічної політики, політична стабільність та правова безпека.

Топ-3 найважливіші теми на ринку, де опитувані представництва сподіваються на покращення – це підвищення купівельної спроможності, покращення інфраструктури та доступ до кредитного ринку та ринку капіталів.

За даними Національного банку України, Австрія входить до Топ-10 іноземних інвесторів в Україні.

Активна участь австрійських підприємств помічається у всіх галузях. Серед 250 представництв австрійських компаній є численні виробничі об'єкти, відділи збуту та постачальники фінансових послуг. Зовнішня торгівля вже роками розвивається позитивно; за перші десять місяців 2019 року австрійський експорт в Україну виріс на 18%, а імпорт з України – на 30,2%.

Для визначення шляхів створення привабливого клімату України треба мати на увазі, що згідно глобальному інноваційному рейтингу країн, розробленому агенцією Bloomberg, Україна у 2017 р. Україна увійшла до кола 50 країн – лідерів світу за рівнем інноваційного розвитку, посідаючи 42 рейтингову позицію. Найсильнішими сторонами України з погляду інноваційності визнаються: охоплення населення вищою освітою (четверта рейтингова позиція у світі), патентна активність (27 рейтингова позиція), технологічні можливості промисловості (34 рейтингова позиція). Водночас низькими є рівень інтенсивності наукових досліджень (44 рейтингова позиція) та рівень ефективності економіки (50 рейтингова позиція). При цьому високі позиції України за Індексом розвитку людського капіталу Всесвітнього економічного форуму (26 рейтингова позиція у світі) катастрофічно обмежує низький рівень Індексу прав інтелектуальної власності (лише 115 рейтингова позиція у світі).

З урахуванням потенційних переваг України (людський капітал, географічне розташування, природні ресурси), Доктрина збалансованого розвитку «Україна 2030» пропонує визначити драйвери майбутнього інноваційного стрибка – сектори економіки та види економічної діяльності, які могли б створювати на інноваційній основі високоякісні продукти й послуги з високою часткою доданої вартості та були б затребувані на міжнародних ринках. За позитивними сценаріями збалансованого розвитку, головні якісні відмінності національної економіки полягатимуть у сформованості таких її характеристик, як висока технологічність і соціальна відповідальність. Така економіка генеруватиме високий попит на висококваліфікованих фахівців, акумулюватиме значні фінансові ресурси і трансформуватиме їх на інноваційній основі в довгострокові інвестиції [5].

В Доктрині збалансованого розвитку «Україна 2030», за висновками Інституту суспільно-економічних досліджень (ІСЕД), визначено, що інструментами забезпечення припливу значного інвестиційного ресурсу та інноваційних ідей, а, отже, і зміни моделі економіки та управління, мають стати чотири комплементарні реформи:

- зміна структури економіки України;
- реформа фінансового сектора;
- інвестиційна реформа;
- реформа системи управління.

Фахівці Інституту запропонували сучасні сектори національної економіки згрупувати в чотири групи з урахуванням сформованості двох ключових характеристик – високотехнологічності й конкурентоспроможності як визначальних умов вибору інструментів державного регулювання щодо підтримки стимулювання розвитку відповідних видів економічної діяльності:

- стратегічні лідери;
- потенційні лідери;
- поточні лідери;
- проблемні сфери.

Групу стратегічних лідерів формують аерокосмічна галузь та ІТ-галузь. Державна підтримка для цієї групи є максимальною й різноманітною: пряме фінансування, податкові пільги для стимулювання найму висококваліфікованих кадрів та інвестицій в інновації, розширення наукових досліджень і розробок, здешевлення кредитів за допомоги існуючих і новостворених інституцій та інструментів розвитку.

До групи потенційних лідерів належать такі галузі, як фармацевтика чи виготовлення електронних та оптичних виробів. Щодо пріоритету спеціалізації високотехнологічних виробництв – держава зацікавлена в їх майбутньому розвитку без винятку, водночас нині вони ще не мають ринків збуту.

Група потенційних лідерів є основою сучасної національної економіки. Це сільське господарство і металургійна промисловість, при цьому додана вартість, яку вони генерують, відносно низька. Відтак ці сектори не потребують особливої державної підтримки за умови сформованості сильних позицій на зовнішніх ринках, і державі важливо забезпечити умови для їх розвитку. У таких галузях, як, наприклад, металургія, держава має сприяти переоснащенню виробництва в напрямі посилення енергоефективності й конкурентоспроможності.

До проблемних сфер відносяться гірниче видобування, текстильне виробництво, а також виробництво автотранспортних засобів. Ці види економічної діяльності нині не генерують високої доданої вартості, але мають сформований потенціал внутрішнього попиту, тому мають бути підсилені задля розвитку внутрішнього ринку або через модернізацію перейти до іншої групи.

Потенційно важливими для України є також такі напрями:

- Адитивні технології, нові нано- та біоматеріали, відновлювальні джерела енергії, високоавтоматизовані виробництва.
- Роботизація (технології штучного інтелекту та інтелектуальних систем).
- Інформатизація (хмарні технології, мобільний зв'язок та портативні комп'ютери нових поколінь).
- Гуманізація (генна інженерія, нано- та біофармакологія, синтетична біологія).
- Екологізація (низьковуглецеві безвідходні виробництва, технологія відновлення екосистем і контролю забруднення).

Висновки. Виходячи з концепту збалансованого розвитку України на основі посилення існуючого потенціалу для побудови нових стратегічних потужностей, драйверами майбутнього інноваційного стрибка мають стати види економічної діяльності груп «стратегічні лідери» та «потенційні лідери», які будуть доповнюватися новими видами економічної діяльності відповідно до реалізації пріоритетних напрямів науково-технічного й технологічного розвитку. Їх домінування в довгостроковій перспективі забезпечить якісну зміну параметрів національної економіки, водночас це можливо лише через розвиток людського капіталу.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс ЕБА. URL: <https://eba.com.ua/tilky-1-z-10-seo-ochikuye-na-polipshennya-investklimatu-u-2021-rotsi/>
2. Електронний ресурс DW. URL: <http://argumentua.com/stati/na-dvoechku-pochemu-ukraina-skatilas-v-reitinge-investitsionnoi-privilekatelnosti>
3. Електронний ресурс IMAGE.UA. URL: <https://image.ua/investments/ukraine-must-become-the-investment-mecca-of-eastern-and-central-europe/>
4. Електронний ресурс IMAGE.UA URL: <https://image.ua/investments/investment-climate-in-2020/>
5. Жилінська О., Мельничук О., Антонюк Л., та ін. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Львів: Кальварія, 2017. 164 с.
6. Мордань Є. Ю., Гуца А. В. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення. Інвестиції: практика та досвід, № 17/2017.
7. Щелкунов В., Бондаренко В., Каракай Ю., Грамотнев В., Матвеев В. Маркетинг регіонів: інвестиційні аспекти. Київ: Наукова Думка, 2005.

References

1. Elektronnyi resurs. EBA. URL: <https://eba.com.ua/tilky-1-z-10-seo-ochikuye-na-polipshennya-investklimatu-u-2021-rotsi/>
2. Elektronnyi resurs. DW. URL: <http://argumentua.com/stati/na-dvoechku-pochemu-ukraina-skatilas-v-reitinge-investitsionnoi-privilekatelnosti>

3. *Elektronnyi resurs. IMAGE.UA. URL: <https://image.ua/investments/ukraine-must-become-the-investment-mecca-of-eastern-and-central-europe/>*
4. *Elektronnyi resurs. IMAGE.UA. URL: <https://image.ua/investments/investment-climate-in-2020/>*
5. Zhylynska O., Melnychuk O., Antoniuk L., and other. (2017). UKRAINE 2030: Doktryna zbalansovanoho rozvytku [UKRAINE 2030: The Doctrine of Balanced Development]. Lviv: Kalvariia. 164 s.
6. Mordan, Ye. Yu. & Hushcha, A. V. (2017). Investytsiyni klimat Ukrainy ta shliakhy yoho polipshennia [Investment climate of Ukraine and ways to improve it]. Investytsii: praktyka ta dosvid, 17/2017.
7. Shchelkunov, V., Bondarenko, V., Karakai, Yu., Hramotniev, V., Matvieiev, V. (2005). Marketynh rehioniv: investytsiini aspekty [Marketing of regions: investment aspects]. Kyiv. Naukova Dumka.

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Залізнюк Вікторія Петрівна, доктор наук з державного управління, професор кафедри світової економіки Київського національного торгово-економічного університету
orcid.org/0000-0002-7014-0207

Щелкунов Володимир Ігорович, доктор наук з економіки,
Президент національного комітету Міжнародної торгової палати

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Зализнюк Виктория Петровна, доктор наук по государственному управлению, профессор кафедры мировой экономики

Киевского национального торгово-экономического университета

Щелкунов Владимир Игоревич, доктор наук по экономике,
Президент национального комитета Международной торговой палаты

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Zalizniuk Victoria, Doctor of Science in Public Administration,

Professor of the Department of World Economy,

Kyiv National University of Trade and Economics

Shchelkunov Volodymyr, Doctor of Economics,

President of the National Committee of the International Chamber of Commerce.

УДК 334.72

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-48-154-158>**РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ**

**Аранчій В. І.,
Ігнатенко М. М.**

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку соціального підприємництва у контексті концепції соціальної відповідальності.

Метою роботи є визначення сутнісних ознак та чинників розвитку соціального підприємництва у контексті концепції соціальної відповідальності для використання можливостей і ресурсів великого бізнесу для його підтримки.

Методологічною основою статті стали основні теоретичні й методологічні положення економічної науки, нормативно-законодавчі акти України, праці провідних зарубіжних і вітчизняних науковців з економіки, маркетингу та менеджменту соціальних підприємств і соціальної відповідальності бізнесу.

Результати роботи. Визначено сутність, ознаки та напрями розвитку соціального підприємництва в Україні. Виявлено недостатні темпи й сфери його поширення. Обґрунтовано форми участі великого бізнесу у його підтримці у контексті здійснення соціальної відповідальності.

Галузь застосування результатів. Результати можуть бути використані підприємствами, об'єднаними територіальними громадами, регіональними та державними органами влади, неурядовими організаціями.

Висновки. Визначено, що соціальні підприємства формують особливий сектор підприємницької діяльності, створюючись з метою вирішення соціальних проблем. Вони набувають все більшого поширення й можуть спиратися не тільки на власні ресурси й можливості своїх учасників. Обґрунтовано, що це може бути велика й тривала підтримка великого бізнесу у формі стартапів, аутсорсингу тощо.

Ключові слова: соціальне підприємництво, концепція, соціальна відповідальність, бізнес, аутсорсинг, стартапи, розвиток, бізнес.